

FINANTSINSPEKTSIOON

MÕNINGAD ÜLDISELT TUNNUSTATUD KUTSEOSKUSTE NÕUDED INVESTEERIMISTEENUSTE JA INVESTEERIMISKÕRVALTEENUSTE OSUTAMISEL

Soovituslik juhend on kehtestatud Finantsinspeksiooni juhatuse 09.06.2010 otsusega nr. 1.1-7/33

1. Pädevus

- 1.1 Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi **FIS**) § 3 kohaselt teostab Finantsinspeksioon riiklikku finantsjärelevalvet finantssektori stabiilsuse, usaldusväärsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamise eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.
- 1.2 FIS § 57 lg 1 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus välja anda soovitusliku iseloomuga juhendeid finantssektori tegevust reguleerivate õigusaktide selgitamiseks või finantsjärelevalve subjektide suunamiseks.

2. Eesmärk

- 2.1 Juhendi eesmärk on täpsustada mõningaid investeerimisteenuste ja –kõrvalteenuste osutaja üldiselt tunnustatud kutseoskuse nõudeid nende teenuste osutamisel. Juhendiga sisustatakse õiguse üldist mõtet ka tsiviilõiguse vastavas valdkonnas. Investeerimisteenuse ja –kõrvalteenuse osutaja üldiselt tunnustatud kutseoskuse nõuded tulenevad peamiselt väärtpapierituru seadusest.
- 2.2 Juhend loob eeldused hoolsus- ja lojaalsuskohustuste paremaks täitmiseks ning huvide konflikti tõhusamaks vältimiseks või paremaks juhtimiseks.

3. Kohaldamisala

- 3.1 Juhendi punkte 4¹ ja 7 kohaldatakse kõigi investeerimisteenuste ja investeerimiskõrvalteenuste osutamisega seoses, punkti 5 kohaldatakse väärtpaberi pakkumise ja emiteerimise korraldamisega seoses ja punkti 6 tagatisagendi tegevusega seoses.
- 3.2 Juhend kohaldub Eestist tegevusloa saanud krediitdiasutustele ja investeerimisühingutele ning riikide, mis ei ole Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriik krediitdiasutuste ja investeerimisühingute Eesti filiaalidele. Juhendi punktid 5 ja 6 kohalduvad Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi krediitdiasutuse ja investeerimisühingu Eesti filiaalidele, kui nad Eestis osutavad vastavalt väärtpaberi pakkumise ja emiteerimise korraldamise teenust või tegutsevad tagatisagendina. Juhendi punktiga 6 peaksid arvestama ka isikud, kes Eestis osutavad tagatisagendi teenust, kuid ei kuulu Finantsinspeksiooni järelevalve alla.

¹ Juhendi punkti 4 kohaldamisel on soovitatav tutvuda IOSCO novembri 2007 lõppraportiga *Market Intermediary Management of Conflicts that Arise in Securities Offerings* (<http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD257.pdf>) ja IOSCO septembri 2003 avaldusega *Statement Of Principles For Addressing Sell-Side Securities Analyst Conflicts Of Interest* (<http://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD150.pdf>).

- 3.3 Juhend kohaldub olukordadele, kus seaduse sätted puuduvad või ei anna ühest suunist. Juhendi kohaldamisel tuleb arvestada õigusaktidest tulenevaid nõudeid. Õigusaktidest tulenevate imperatiivsete nõuete korral tuleb lähtuda õigusaktides sätestatust.
- 3.4 Juhendi kohaldamisel tekkivate rakenduslike ja tõlgenduslike probleemide korral tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest, arvestades juhendi eesmärki ning toimida heas usus investeerimisteenuse või investeerimiskõrvalteenuse osutajalt oodatava hoolsusega.
- 4. Enamike investeerimis- ja investeerimiskõrvalteenuste osutamine kätkeb lojaalsus- ja hoolsuskohustuste täitmist ning huvide konflikte, mida muu hulgas saab korraldada ja juhtida tegevus(t)e tegematajätmisega, tegevuste või seonduvate äritegevuse valdkondade organisatsioonilise, tehnilise ja õigusliku eraldamisega ja/või huvide konflikti piisava avalikustamisega.**
- 4.1 Emissiooni korraldajal on hoolsus- ja lojaalsuskohustus emitendi suhtes; tagatisagendil on hoolsus- ja lojaalsuskohustus isiku suhtes (tegelikult tagatud isik - usaldaja), kelle jaoks ta on tagatisagent; korralduste vastuvõtjal ja edastajal on hoolsus- ja lojaalsuskohustus oma klientide (investorite) ees; ja investeerimisnõustajal on hoolsus- ja lojaalsuskohustus oma klientide ees.
- 4.2 Laenuandjal ja muul finantseerijal enamasti ei eeldata käsundiga võrreldavat hoolsus- ja lojaalsuskohustust laenuvõtja ees, välja arvatud kui nad lepivad kokku teisiti.
- 4.3 Tuleb eeldada konflikti samal ajal toimuva emissiooni korraldamise, investeerimisnõustamise seoses emiteeritavate väärtpaberitega, mis on suunatud emitendist erinevatele isikutele, ja korralduste vastuvõtmise ja edastamise teenuse osutamisel emitendist erinevatele isikutele korralduse esemeks olevate väärtpaberite suhtes äritegevuse valdkondade vahel. Selle konflikti juhtimata jätmine tähendab teenuse osutajale oluliselt suuremat huvide konflikti realiseerumise ja nõude riski.
- 4.4 Konfliktist saab hoiduda tegevus(t)e tegematajätmisega, konflikti saab maandada organisatsiooniliselt, tehniliselt ja õiguslikult lahutades vastavad äritegevuse valdkonnad, kus valdkonda kuulujal puudub võimalus teise valdkonna töö sisust saada detailset teavet, selle tööd mõjutada või olla motiveeritud teabele juurdepääsust või töö mõjutamisest (eelkõige töötajate tasustamissüsteemid).
- 4.5. Hästi ja tegelikult toimivalt lahutatud äritegevuse valdkondade puhul ei peaks kolmandad isikud automaatselt eeldama ühele äritegevuse valdkonnale teada olevate asjaolude teadmist eraldatud teise äritegevuse valdkonna poolt, samuti ühe äritegevuse valdkonna käitumise omistamist eraldatud teisele äritegevuse valdkonnale. Tõendatud äritegevuse valdkondade tegelik lahutamine ja huvide konflikti hea juhtimine on krediidiasutusele ja investeerimisühingule piisavalt arvestatavaks vastuväiteks juhendi punktis 4.3 viidatud nõudele.
- 4.6 Huvide konflikti riski ja/või selle esinemise saab kliendile avaldada enne selle klienti mõjutaval moel realiseerumist, teatud juhtudel tuleb seda teha ning kliendi nõustumisel sellega arvestada. Samas ei tohi teenuse osutaja tugineda üksnes avaldamisele, vaid kasutama seda olukorras, kus teenuse osutaja on võimeline hiljem Finantsinspeksioonile usutavalt põhjendada, et organisatsioonilised, tehnilised või teised õiguslikud meetmed konkreetsel juhul ei taganuks klientide huvide kahjustamise ohu vältimist või (muudel) seaduses sätestatud olukordades või juhtudel.
- 5. Emissiooni dokumentatsioon tuleb koostada hoolsalt ja seal piisavalt riske kirjeldada.**
- 5.1 Väärtpaberi avaliku pakkumise prospekti sisu nõuded on sätestatud seadusega.

- 5.2 Muu väärtpaperipakkumise dokumentatsiooni sisustamisel tuleb arvestada väärtpaberi ja/või tehingu olemuse ning keerukusega, sellega seonduvate riskidega, väärtpaberi emitendi tegevuse iseloomu ja ulatusega, sellega seonduvate riskidega ja pakkumise adressaatide eeldatavate teadmistega väärtpaperiturust, konkreetsest väärtpaberi ja/või tehingu liigist, emitendist ja tema tegevusest.
- 5.3 Dokumentatsiooni sisustamisel tuleb hinnata, kas teadaoleva või mõistlikult eeldatava riski või muu asjaolu kajastamata jätmise dokumentatsioonis eraldiseisvalt või kogumis teiste asjaoludega võib pakutavatel tingimustel mõjutada pakkumise adressaati väärtpaberit omandama või mitte. Pakkumise adressaadi all ei mõelda konkreetset isikut, vaid abstraktset mõistlikku isikut või nende gruppi, kellele pakkumine oleks suunatud.
- 5.4 Kui emissiooni korraldaja teab riskist või muust asjaolust, mille dokumentatsioonis kajastamata jätmise eraldiseisvalt või kogumis teiste asjaoludega võib mõjutada pakkumise adressaati väärtpaberit omandama pakutavatel tingimustel, peab ta juhtima emitendi tähelepanu vajadusele kajastada vastav asjaolu dokumentatsioonis.
- 5.5 Emissiooni korraldaja esitab emitendile ja pakkuja pakkumise dokumentatsiooni koostamisel täpseid ja/või üldisema iseloomuga mõistlikule isikule selgeid küsimusi pakkumist, pakutavat väärtpaberit, emitenti ning tema tegutsemise keskkonda mõjutavate või mõjutada võivate riskide kohta koos ettepanekuga emitendile need riskid dokumentatsioonis kajastada.
- 6. Tagatisagent ajab oma usaldaja asju seoses tagatisega ja seejuures kohtleb usaldajaid ühetaoliselt.**
- 6.1 Tagatisagendi kohustuste sisu, vorm ja täitmise viis sätestatakse kirjalikus lepingus.
- 6.2 Kui vastavast õigussuhtest selgelt ei ilmne tagatisagendi kohustused oma usaldaja suhtes, siis lisaks käsundisaja üldistele kohustustele vaikimisi on tagatisagendi kohustused järgmised:
- 6.2.1 kohelda sama emissiooni tagatise raames kõiki usaldajaid või varasemalt selgelt määratletud usaldajate rühma kuuluvaid usaldajaid ühetaoliselt;
- 6.2.2 võimaldada usaldajale tutvuda tagatisagendi kohustuste ja usaldaja õigustega, kui tagatisagent ja usaldaja ei ole omavahel sõlminud kirjalikku lepingut (nt tegu on lepinguga usaldaja kui kolmanda isiku kasuks, usaldajat kui kolmandat isikut kaitsva lepinguga, muul taolisel lepingulisel või lepinguvälisel alusel tekkinud võlasuhtega tagatisagendi ja usaldaja vahel);
- 6.2.3 tagatistehingu projekteerimisel, kui see oli tagatisagendi ülesandeks, ning täitmisel usaldajate huvides hästi juhtida õigus- ja muud riskid, sealhulgas rakendada toimiv protseduur, et usaldajate huvid saaksid õigeaegselt ning piisavalt esindatud ja usaldajate omavahelised erimeelsused tasakaalustatult lahendatud;
- 6.2.4 seirata usaldaja jaoks tagatise, selle eseme käekäiku, tagatise andja ja võlgniku kohustuste täitmist, võtta võlgnikult ja/või tagatise andjalt vastu teavet: finantsaruandeid, perioodilisi võlgniku või tagatise andja tegevuse nõuetele vastavuse kinnitusi, kohustuste rikkumise teateid, jmt;
- 6.2.5 oma peamiselt passiivse rolli juures (p 6.2.4) kasutada õigusi ja täita kohustusi aktiivselt juhul, kui tagatisagent on tagatise andja või võlgniku rikkumisest teada saanud, sh oma organisatsiooni siseselt. Rikkumisest teada saamisena ei kvalifitseeru olukord, kus mitteformaalselt saab rikkumisest teadlikuks äritegevuse valdkond, millest tagatisagendi äritegevuse valdkond on organisatsiooniliselt, tehniliselt ja õiguslikult eraldatud, selline eraldatus toimib tegelikult ja eraldatuse sisuks on muu hulgas kohustuste rikkumistest teabe vahetamise vältimine;
- 6.2.6 teatada võlgniku ja/või tagatise andja kohustuste rikkumisest usaldajale mõistliku aja, kuid hiljemalt 30 päeva, jooksul rikkumisest teadasaamisest, kui nimetatud tähtaja möödumisel

rikkumine kestab. Sõltuvalt rikkumise olemusest võib osutada mõistlikuks usaldajate viivitamatu teavitamine;

- 6.2.7 reguleerida piisavalt tagatisagendi ja tema usaldaja võlasuhte aluses siseteabe käitlemine, kui rikkumine ja/või selle alusasjaolu võib endast kujutada siseteavet.

7. Teenuse osutajal on piisavad sise-eeskirjad ja toimiv organisatsiooni kultuur, mida regulaarselt hindab vastavuskontroll

- 7.1 Äritegevuse valdkondade eraldamine peab toimuma vähemalt organisatsiooniliste, tehniliste ja õiguslike meetmetega.
- 7.2 Teenuse ja/või tehingu projekteerimisel tuleb kaaluda, milliste ülesannete täitmist nõuab teenuse osutamine või tehingu tegemine, kas selle ülesande täitmine peab toimuma (mõningatest) teistest äritegevuse valdkondadest eraldi ja mil määral (kuidas) eraldi.
- 7.3 Uue teenuse tingimuste, teenuse tingimuste olulise muutmise ja olulise mõjuga tehingu õiguspärasust peab hindama jurist ning koostama selle kohta õigusarvamuse enne kui sellist teenust pakkuma hakatakse või tehing tehakse. Arvamus hõlmab ka teenuse osutamist ja/või tehingu tegemist reguleerivate siseeeskirjade olemasolu. Teenuse osutaja määratleb siseeeskirjades teenuse olulise muutmise ja olulise mõjuga tehingu tunnused määral, mil seda on võimalik ja mõistlik määratleda.
- 7.4 Äritegevuse eraldatud valdkonnad võivad aegajalt ajutiselt koos toimida. Selleks peab aga pank või investeerimisühing olema võimeline Finantsinspeksioonile usutavalt tõendama, et koostöömimisega ei rikuta kohustusi ning et vastava äritegevuse valdkonna klientide õigused ja huvid, samuti teenuse osutaja enda huvid ei saa kahjustada.

8. Jõustumine

- 8.1 Juhend avaldatakse Finantsinspeksiooni veebilehel 16. juunil 2010. Juhend jõustub alates 1. septembrist 2010.a.
- 8.2 Enne juhendi avaldamist sõlmitud lepingu sätted on ülimuslikud juhendi punktide 5 ja 6 suhtes. Sellisel juhul juhendi kohaldamisel tuleb arvestada lepingutest tulenevaid nõudeid, kuid juhend kohaldub olukordadele, kus lepingu sätted puuduvad või ei anna ühest suunist.

